

Annonser

[Om våra annonser](#)KULTUR | **Kriget i Ukraina**

Liza Aleksandrova-Zorina

Nu är de som protesterar mot kriget landsförrädare

8 mars 2022 14:05

I Ryssland går det inte längre att kalla kriget för krig. Demonstranter hotas med mångåriga fängelsestraff. Men censuren har inte kommit över en natt.

Liza Aleksandrova-Zorina

Text

i

Det här är en kulturartikel. Analys och värderingar är skribentens egna.

Liza Aleksandrova-Zorina är författare, journalist och skribent på kultursidan. Hon befinner sig numera i Sverige. Översättning från ryska: Mikael Nydahl, Nicklas Wallén och Dmitri Plax.

För två år sedan stod jag i centrala Moskva med ett plakat: ”Nej till krig med Ukraina.” Jag lade märke till en tjej som slog lovar runt mig, än låtsades hon att hon ringde någon, än plockade hon med sin handväska, än sneglade hon på mig i smyg. Fem minuter gick, tio, femton. Jag förstod att hon ville mig något, men visste inte vad. Till slut fattade hon mod, gick fram till mig och flämtade ur sig ett tyst ”tack” innan hon snabbt försvann i folkmassan. Så rädd var man i Ryssland för att protestera mot kriget. Redan då.

Annons

[Om våra annonser](#)

När Krim annekterades 2014 deltog jag i protesterna. En gång blev jag gripen av polisen för att jag hade på mig en gul kappa och blå tröja. De satte mig under särskild övervakning – en procedur som annars gäller för frigivna återfallsförbrytare och mördare. Nästa gång jag skulle delta i ett tv-program ringde redaktören upp mig och viskade att det blivit inställt, att jag från och med nu var på svarta listan. Och så vidare.

På den tiden krävdes det inte att man stödde regimen aktivt, det räckte med att hålla sig borta från demonstrationer och att hålla tyst om Putin, annekteringen och kriget i Donbass. Jag känner många anständiga författare, regissörer, skådespelare och musiker som i alla dessa år varit emot – men som tigit. Alternativet vore ju inställda konserter och utställningar, uteblivna roller och filmstöd, att inte bli erkänd, inte vara efterfrågad, att falla i glömska.

Under en tid därefter kunde man ändå höra några antikrigsröster. Det fanns de som deltog i antikrigsdemonstrationer, bar ”Nej till krig”-knappar och skrev i sociala medier. Som inte teg. De relegerades från universitet, blev uppsagda från

jobb, hotades att bli fråntagna sina barn av socialtjänsten – staten satte press på dem varhelst den kunde. Polisen pratade med deras grannar, kollegor, föräldrar till barnens klasskamrater, lät förstå att de var förrädare och extremister. Vissa emigrerade, andra tog av sig sina ”Nej till krig”-knappar. Man kan inte förebrå dem, de var helt enkelt för få.

Resten var rädda. Ville inte skada karriären. Eller trodde på propagandan. Även i privata samtal blev folk rädda att säga något som avvek från majoritetens ståndpunkter. För när alla runtomkring citerar Putin, tiger eller låtsas hålla med, känns det som att det bara är du som tänker annorlunda.

Åtta år har gått. Ryssland har invaderat Ukraina, bombar ukrainska städer, ockuperar mark, hotar världen med en kärnvapenattack.

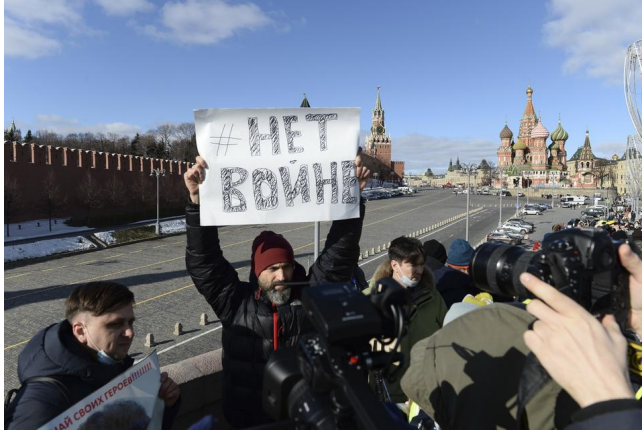
I Ryssland har tusentals människor arresterats under antikrigsdemonstrationer, misshandlats av poliser, haffats bara för att de haft en pacifistisk knapp eller en liten ukrainsk flagga på väskan. Problemet är dock att dessa tusentals människor är allt vi har. Vi kan inte skryta med något annat. Resten tror på propagandan. Eller flyr landet, precis som jag själv gjort. Eller är skräckslagna och tiger.

Och skräcken är inte ogrundad. Nu, meddelar åklagarmyndigheten, kan alla som på något sätt hjälper Ukraina åtalas för landsförräderi. Det kan ge upp till tjugo år i högriskfängelse. En ledamot i presidentrådet för mänskliga rättigheter (sic!) hotar att åtala mammor som ringer till ukrainska människorättsorganisationer för att ta reda på vad som hänt med deras söner, för landsförräderi.

För några dagar sedan vann en rad lagändringar laga kraft. En i all hast antagen så kallad ”lag om krigscensur” kan ge 3-15 års fängelse för spridning av ”fake news”, det vill säga – den information som inte sammanfaller med Kremles officiella hållning. Den som välkomnar sanktionerna mot Ryssland

Den som väcker protester mot Ryssland,

Putin och oligarkerna eller kräver att kriget ska upphöra hotas av böter eller fängelsestraff på upp till 3 år. Nu kan ingen lagligt kalla kriget för kriget, ingen kan kräva att Putin drar tillbaka trupperna från Ukraina, ingen kan kalla bombningen av Charkiv för vad den är – ett fruktansvärt brott som Ryssland aldrig kommer att kunna rentvåsa från. För numera kan man få fängelse för det.

En man håller upp en skylt med texten "Nej till kriget" på Röda torget i Moskva. En aktion som nu kan ge fängelse. Foto: Denis Kaminev/AP/TT

Somliga stänger ner sina sociala medier-konton, eller tar åtminstone bort poster med "Nej till kriget!" Många har slutat diskutera vad som händer med vänner och kollegor. Våldigt många flyr vart som helst – dit flygplan fortfarande flyger och ryska medborgare släpps in. Jag kan inte dra mig till minnes en liknande massflykt. Och vi talar om människor som egentligen inte har någonstans att fly. Trots det lämnar de hela sitt liv bakom sig. Man vill fråga hur många gånger de har varit ute och protesterat mot kriget under de gångna åtta åren. Men det är meningslöst, det är för sent.

De som stannar kvar befinner sig i informationsvakuum, de enda informationskällor de har kvar är statliga propagandakanaler. Sociala medier är blockerade, oberoende medier nedlagda, hundratals journalister har lämnat landet, den

för att de inte nämner Putin vid namn eller pekar ut Ryssland som angripare). Men det är för sent nu. Deras tystnad har redan sanktionerat kriget.

Som alla andra beundrar jag dem som går ut på gator och torg och protesterar mot kriget. De offrar sig, de vet att de blir arresterade, att de kan misshandlas och dömas. Men vem är skyldig till att man blir en hjälte om man säger att krig är krig? Bara vi själva. Vårt mod och våra antikrigsprotester är försenade med åtta år.

Kriget i Ukraina

Kultur

Dela artikeln

Tipsa oss

- ☎ 040 - 71234
- ☎ SMS: 71234
- ☎ MMS: 0790- 643 123
- ✉ 71234@sydsvenskan.se
- 🔗 Fler sätt att tipsa

Kontakta

- OSS
- 🔗 Kundservice
- ☎ 040-93 41 00
(Kundtjänst)
- 🔗 Redaktion
- ☎ 040-28 12 00
(Växel)

Information

- Om Sydsvenskan
- Personuppgiftspolicy
- Cookiepolicy
- Allmänna villkor
- IAB Sweden Gold
- Standard

Annons

- Företagsannonser
- Familjeannonser
- Radannonser
- Evenemangsguide

SYDSVENSKAN

- ✉ Chefredaktör och ansvarig utgivare: Jonas Kanje
- ✉ Redaktionschef: Malena Henriksson
- ✉ Redaktionschef: Camilla Sylvan
- ✉ Politisk chefredaktör och ansvarig för Opinion: Heidi Avellan

Om Sydsvenskan

Sydsvenskan, grundad 1848 av Bernhard Cronholm (teckningen), är Sydsverges ledande morgontidning. I papperstidningen, på webben, i läsplattan och i mobilen förmedlar tidningen händelser och nyheter i närmiljön, men också i Sverige och världen. Sydsvenskan granskar, berör, underhåller och tar ställning. Det har vi gjort i över 170 år.